

İSED

İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Cilt II, Sayı 3, Haziran 2022

Makale Adı /Article Name

NEDİM'İN KİT'ALARI ÜZERİNE BİR
İNCELEME

A REVIEW ON NEDİM'S
STANZAS

Yazar

Fırat TAŞ

Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans
Öğrencisi, e-mail: irmibir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9300-8612

Yayın Bilgisi

Yayın Türü: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 30 Mart 2022

Kabul Tarihi: 15 Mayıs 2022

Yayın Tarihi: 31 Haziran 2022

Kaynak Gösterme

Taş, F.(2022). Nedim'in Kıt'aları Üzerine Bir İnceleme. *İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 2 (1), s.10-16.

Ek Beyan: Yazar etik kurulu onayı belgesinin gerekmediğini belirtmiştir.

İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi

Cilt II, Sayı 3, Haziran 2022

Öz

Edebiyat terimi olarak *kit'a*, *matla* ve *mahlas beyti* olmayan nazım biçimidir. Konu birlikteliği olan ve aynı vezinle yazılmış beyitlerden oluşan bu nazım biçiminde, *Dîvân* şairleri kendi dönemlerine ışık tutacak pek çok bilgiyi konu olarak işlemişlerdir. Tarihi olaylar; han, hamam, sebil, çeşme gibi eserler; fikirler, eleştiriler, öğütler *kit'alar* ve onlara düşürülen tarihlerle bilinir, görünür kılınmıştır. Geniş bir konu yelpazesine hitap etmesine rağmen *kit'a'nun* *Dîvân* edebiyatında gazel kadar yaygın bir kullanımı olmamıştır. *Dîvân* şairleri tarafından pek tercih edilmemişse de bu türün hakkını teslim eden şairler de olmuştur. *Lâle Devri'nin* önemli isimlerinden olan *Nedîm* onlardan biridir. Gerek kültür gerek siyasi tarihimizde önemli bir yere sahip olan *Lâle Devri* on iki yıllık kısa tarihiyle birçok gelişmeye sahne olmuştur. *Lâle Devri*, *Nedîm* gibi dönemine tanıklık eden ve dönemini yansıtan bir cevherin de edebiyat tarihinde yer almasına kaynaklık etmiştir.

Gazelleri ve *şûhane tarzıyla* adından söz ettiren *Nedîm'in* *Dîvân'ının* bilinen nüshalarından hareketle 88 *kit'ası* olduğu tespit edilmiştir. *Kit'alarınun* hemen hepsinde hâmi *Damat İbrâhim Paşa'ya* bağlılığını dile getirmiş, övgüler dizmiştir. Yaşadığı devrin sosyal, kültürel, yaşantısı başta olmak üzere han, hamam, yalı, çeşme gibi imarata; şehzade doğumlarına, eğlence ortamlarına, askeri gelişmelerine kadar her konuya *kit'a* yazmış, tarih düşürmüştür. *Nedîm* gazellerinde gösterdiği ustalığı *kit'alarında* da göstermiş, bu yönündeki şairliğiyle de devrinin şairi olmuştur.

Bu çalışmada şairin *Dîvân'ı* incelenmiş, *kit'alarında* işlediği konular ele alınmıştır. *Kit'a* ve gazellerinde işlediği konular benzerlikleri bakımından değerlendirilerek şairlik yönü hakkında fikir yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Lâle Devri*, *Nedîm*, *kit'a*, gazel, sosyal-kültürel.

Abstract

As a literary term, *kit'a* is a verse form without *matla* and pseudonym couplets. In this verse form, which has a unity of subject and consists of couplets written in the same meter, *Divan* poets have processed a lot of information that will shed light on their own period. Historical events; works such as inns, baths, public fountains, fountains; Human feelings such as ideas, criticisms and advices were made known by the continents and the histories assigned to them. Despite addressing a wide range of subjects, *kit'a* has not been used as widely as *ghazal* in *Divan* literature. Although it was not preferred by the *Divan* poets, there were also poets who gave the right to this genre. *Nedîm*, one of the important names of the *Tulip Era*, is one of them. The *Tulip Era*, which has an important place in both our cultural and political history, witnessed many developments with its short twelve-year history. The *Tulip Era* has also been the source of an ore that witnessed and reflects its period, such as *Nedîm*, to take its place in the history of literature.

Based on the known copies of *Nedîm's* *Divan*, who made a name for herself with her *ghazals* and *shûhane* style, it has been determined that he has 88 *kit'as*. He expressed his devotion to his patron *Damat İbrâhim Pasha* in almost all his continents and praised him. In particular, the social, cultural and life of the period in which he lived, inns, baths, waterside mansions, fountains; He wrote *kit'a* on many things, from the births of the princes, to the entertainment environments, to the military developments. *Nedîm* showed the mastery he showed in his *ghazals* in his stanzas and became the poet of his time with his poetry in this direction.

In this study, the poet's *Divan* was examined, and the subjects he dealt with in his stanzas were discussed. The subjects he dealt with in *kit'a* and his *ghazals* were evaluated in terms of their similarities, and an idea was made about his poetic side.

Keywords: *Tulip Era*, *Nedîm*, *kit'a*, *ghazal*, social-cultural.

Giriş

Ulema ve ümera bir ailenin ferdi olan Nedîm; gördüğü iyi eğitimle medrese tahsili yapmış, verdiği sınavlarla müderrislik payesi edinmiş, bu payeyle farklı medreselerde müderrislik görevini ifa etmiştir. Hâfız kütüblükten mahkeme naipliğine kadar farklı görevlerde de bulunan Nedîm, Lâle Devri'nin bilindik şairlerindedir. Şair kimliğiyle devrin önde gelen devlet adamlarının ilgisini çeken Nedîm, mazhar olduğu ilgiyle Damat İbrâhim Paşa'nın dikkatini çekmiş, onun tertip ettiği helva sohbetlerinin aranan ismi haline gelmiştir. Kısa sürede ününe ün katan şair, paşanın korunaklı himayesinde, Lâle Devri'nin eğlence ortamlarının hakkını da şiir tarzıyla fazlasıyla vermiştir.

Yaşadığı dönemi birçok yönüyle sanatına yansıtma başarısı gösteren Nedîm, Lâle Devri'nin önde gelen şairlerindedir. Yerli unsurlardan, gelenek ve göreneklerden, halk söyleyişlerinden fazlasıyla yararlanan Nedîm, bu yönüyle, mahallileşme akımının edebiyatımızdaki en büyük temsilcisi de sayılır. Klasik Türk şiirine İstanbul Türkçesinin incelik ve yalınlığını getiren, halk söyleyişlerine, seviyeli bir argoya, deyim ve atasözlerine başvuran şair, Lâle Devri'nin edebî zevkine uygun bir anlatım tarzı oluşturmuştur (Ezilmmez, 2019: 272-273). Şairin anlatım tarzına etki eden çok faktör bulunmaktadır. Denilebilir ki Nedîm'in şiir anlayışının oluşumunda mizacı, yeteneği, yaşama zevki gibi bireysel faktörlerle muhiti ve tevarüs ettiği şiir geleneği etkili olmuştur (Macit, 2016: 10).

Konuşma dilindeki sözcüklerden incelikli bir şiir oluşturarak edebiyat tarihine tarzını "Nedîmâne" diye kendi adıyla işleyen şair, devrin öncülerinden olmuştur. Mahallileşme akımının gelişmesinde, yaygınlık kazanmasında yol açıcı olmuştur. Devrin şiirindeki bu *yol açıcılık* Nedîm'in şairlik kabiliyetinin tek ispatı değildir. Dili kullanmadaki becerisi; aruz, kafiye ve redif gibi ahenk unsurlarını ustalıkla kullanarak eserlerine musiki bir hava kazandırması da şairin sanatkarlığında öne çıkan unsurlardandır. Nedîm, şiirleri gibi şarkılarıyla da kendinden söz ettirmiştir.

İstanbul'u canlı tasvirlerle okura tanıtıp dönemine ayna tutan Nedîm; yazdığı kıt'alarla, dönemine düşürdüğü tarihlerle, devrin sosyolojik panoramasını az da olsa vermesi açısından önemlidir. Bu yönüyle Nedîm, yaşadığı devrin şairi, 'Lâle Devri şairi', olmuştur.

Daha çok gazel ve şarkılarıyla bildiğimiz Nedîm, çok az sayıdaki Dîvân şairinin ilgilendiği kıt'a nazım biçimiyle de ilgilenmiştir. Gazellerinde, yaşadığı devrin sosyolojisi hakkında bilgi veren şairin kıt'alarındaki duruşu merak edilmiştir. Teferruatlı olmaları bakımından Abdülbaki Gölpınarlı ve Muhsin Macit'in Nedîm *Dîvân*'ı ayrı ayrı incelenmiştir. Bu çalışmaya konu olan esas metin, Muhsin Macit tarafından hazırlanan "Nedîm *Dîvân*'ı Metin ve Tıpkı Basım" adlı 2016 yılında tekrar basılan doktora çalışmasıdır. Bu çalışmadaki şairin *Dîvân*'ı incelenmiş, kıt'aları ele alınarak şairlik yönü hakkında fikir yürütülmüştür.

Kıt'alarının Penceresinden Nedîm'e Bakış

"...

Gülelim oynayalım kâm olalım dünyâdan

Mâ-i tesnîm içelim çeşme-i nev-peydâdan (Nedîm D., Ş. 23/II)

..."

Padişah III. Ahmed döneminde şiirleri ve tarzıyla adından söz ettiren Nedîm, başlarda devrin önde gelen devlet adamlarına kasideler sunarak onların dostluklarını kazanmış, yüksek zümre

ortamlarında kendine yer açmıştır. Sanatındaki ustalığı sayesinde kısa sürede adını sarayın içinde duyurmayı başarmıştır. Neredeyse attığı her adıma kıt'a ve kasideler yazarak kendisine övgüler dizdiği Damat İbrâhim Paşa'nın hâmîliği sayesinde epey mutlu bir hayat yaşadığı da söylenebilir.

“Benim bir düşmenim vardır ki elbet yılda bir kerre

Gelip eyler hezârân cevri cân-ı nâ-şekîbâye” (Nedîm D., Kt. 3/3)

“Temâşâ-yı cemâl-i yâra mâni' olduğu dursun

Komaz rû-mâle ruhsat hâk-i dergâh-i muallâye” (Nedîm D., Kt. 3/5)

Nedîm; hassas, ince ruhlu bir şairdir. Gördüğü, dokunduğu, hissettiği hemen her şey onun şiirine konu olmuştur. Kuru göz ağrısı gibi sıradan bir hadise Nedîm'in dilinde bir kıt'ayla ifade bulmuştur. Buna göre: “Göz ağrısının yılda bir kere verdiği acı dayanılır gibi değildir. Sevgiliyi görmeye engel olması bir yana sevgilinin dergâhının değerli toprağına yüz sürmeye de manidir.”

“Zamân-ı devletinde sürdüğüm zevk-u safânın hep

Alır benden hisâbın bir bir ol hasm-ı sitem-mâye” (Nedîm D., Kt. 3/6)

“Öyle acı vericidir ki mutluluk vaktinde aldığım zevklerin hesabını benden tek tek çıkarmaktadır.” diyen Nedîm, sıradan sözcüklerle ince bir dil işçiliği yapmıştır. Gazel ve şarkılarıyla nam salan şairin az tercih edilen kıt'a türünde verdiği eserlerde kullandığı dildeki maharetleri birkaç beyitle sınırlı değildir.

“Rükn-i bâlâ-hâne-i devlet imâd-i saltanat

Dest-gâh-i milk-ü millet kuvvet-i bâzû-yi din

Vâzi'-ul asl-ı kerem sadr-us-sudûr-ı muhterem

Mesned-ârâ-yi himem pîrâye-i dîn-i mübîn

Nutkunun her lafzı fer'-i şer'e bir asl-ı asîl

Lafzının her harfi ilm-ü dîne bir metn-i metîn” (Nedîm D., T. 3)

Din âlimi Ebûishak İsmail Efendi'nin müftü oluşuna yazılan bu tarih kıt'asında Nedîm, sözcükleri kasten seçmiştir. Bir müftüden; derin din bilgisi, vaizlik, fıkıh âlimliğinin yanı sıra Arapça ve Farsçaya hâkimiyet de beklenir. Nedîm; İsmail Efendi'nin bütün bu özelliklerini Arapça ve Farsça sözcüklerle, bu dillerdeki terkiplerle tarih düşmüştür.

“İhsân edip kerem buyurup himmet eyleyip

Lûtf etti bendesine kütâb-hâne hidmetin” (Nedîm D., Kt. 1/3)

“Çün böyle bir defîneye kıldın anı emîn

Seyreyle gayri tâb-u tüvan-ı tabîatın” (Nedîm D., Kt. 1/15)

Kitapları koruyan kimse manasına gelen hâfız kütüb; Osmanlı Devleti'nde vakfiyelerin kütüphanelerinden sorumlu memurdur (Cunbur, 1963: 115). Vasıfları ve görevleri sıradan bir memurunkinden oldukça farklıdır. Dindar, güvenilir, ilim ve irfan sahibi olmaları bu göreve

atanmalarında önemli ölçütlerdendir. Osmanlı coğrafyasında kurulan kütüphane vakfiyelerinde böylesi müstakil şartların yanı sıra yazı yazmada ehil birer usta nakkaş olmaları da eklenmiştir (Erünsal, 1991: 159-161). Kitaba büyük ilgi duyan İbrâhim Paşa tarafından kurulan kütüphanenin hâfızı kütüblüğüne getirilen Nedîm, maharetleri yönüyle bunları kendinde barındırdığını dile getirmekte, bundan gurur duymaktadır. Nedîm'in bu göreve layık görülmesi dikkate değerdir. Yaşadığı dönemde gördüğü değere kanıt olmasının yanında dönemin kültür yaşantısı hakkında bilgi vermesi açısından da önemlidir.

“Habbezâ cilve-gâh-ı nev-bünyâd

Habbezâ habbezâ mübârek bâd” Nedîm D., Kt. 4/1)

“Himmet-i âsaf-ı kerem-ver- ile

Oldu hakkaa bu cây Şevk-âbâd” (Nedîm D., Kt. 4/3)

Nedîm, dönemin imâratına çokça tarih düşürmüştür. Etrafındaki güzellikler onda hayranlık uyandırmış, onu mest etmiştir. Sebil, çeşme, kasır, yah, köşk, saray, han, hamam, kışla, medrese, camii, imârethâne, kervansaray gibi yapıların imarına düşürdüğü tarihlerle özellikle Damat İbrâhim Paşa'dan ihsan beklemiştir. Bütün bunlar dönemin mimarisini tanıtmaya bakımından önemlidir fakat Nedîm'in imârata verdiği önemi devrin siyasi ve sosyolojik yapısını ele vermesinde görememekteyiz. Anadolu'da isyanların eksik olmadığı bu dönemde Nedîm, zevk âleminde başını kaldırmış değildir. Onu hayrete düşüren şey, bu minvalde, çeşmenin, sebilin, köşkün imarıdır.

12

“Zihî dil-keş sebîl-i bî bedel kim lezzet-i âbı

Heman ancak ola dâr-ı cinânın selsebîlinde” (Nedîm D., T. 3/1)

“Ki yaptı anı İbrâhim Pâşâ-yı felek-mesned

Bu şehri-i bî nazîrin böyle cây-i bî adîlinde” (Nedîm D., T. 3/3)

“Bârekâllâh Bârekâllâh bî bedel zîbâ eser

Kim anı sadr-ı mekârim-pîşe teşyîd eyledi” (Nedîm D., T. 7/1)

“Ya'ni İbrâhim Pâşâ kim fezâ-yı âlemi

Matem-âbâd olmuş iken bezm-i Cemşîd eyledi” (Nedîm D., T. 7/3)

İbrâhim Paşa'nın bir çeşmeyi yenilemesi üzerine düşürdüğü bu tarih, hicri 1133 (1721) senesine denk gelmektedir. İstanbul'u yakıp kavuran büyük Balat yangını başta olmak üzere birbiri ardına yaşanan yangınlar Nedîm'in şiirinden nasibini alamamıştır.

“Anın her kasrı gûyâ nev-ârus-ı hüsn-ü behcettir

Ki olmuştur ana cüft-i müzehheb zer-feşan ebrû” (Nedîm D., T. 8/5)

“Görünmez sâhasında har-u hâşâk-i melal-ü gam

Görünen sûret-i zevk-u safâdır her taraf her sû" (Nedîm D., T. 8/6)

Nedîm'in *Divân*'ındaki kıt'a örnekleri Lâle Devri'nde yapılmış eserleri tespit etmeye, kim tarafından yapıldıklarını öğrenmeye ve halkın bu eserlere karşı ilgisini görmeye imkân tanımaları bakımından önemlidir. Hicri 1135 (1723) tarihi, bu *tarih kıt'ası* ile Muhammed Kethüdâ Paşa yalısına düşürülmüştür. Nedîm'e göre bu yalı: "Yeni gelinin güzelliği gibidir. Her tarafı altın işlemeli bu güzellik abidesinin hiçbir yerinde çer çöp, keder görünmez. Her tarafında görünen sadece zevk ve sefadır."

"Edip zevk-u safâlar dâimâ sâhil-serâyunda

Helâk olsun hasedden düşmen-i bed-tıynet-ü bed-gû" (Nedîm D., T. 8/8)

"Sahildeki (bu) sarayda zevk ve sefa daima sürsün; kötü huylu, dedikoducu düşman da hasedinden ölsün." diyen Nedîm, devrin karşıt fikirlilerine gönderme yapmaktadır. Her ne kadar eğlenceler için saraydan saraya nakl-ı hümayunlar olmuşsa da bunlara teveccüh etmeyen bir kesimin varlığı da tarih kıt'asındaki bu beyitle sabitlenmiştir.

İstanbul gülistanlarının bülbüllerinden ve nağme-hânlarından olan Nedîm, mutribî edayla güftelerini örmüştür. Hemen her güzellik karşısında ilhamını almış; aldığı ilhamla sözü, neşeye boğmuştur. Şuhluğu hiçbir zaman elden bırakmayan Nedîm, kıt'alarında, gazellerinde olduğu gibi, Nedîmâne tarzını belirgin şekilde hissettirmiştir.

"Niçün bu gûne muhâlif cevâb söylersin

Sana kerem sorarım sen itâb söylersin

Nedir lebinde bu terlik bu tatlılık gûyâ

Şeker tebessüm edersin gül-âb söylersin" (Nedîm D., Kt. 7)

"Bana lütfün olur mu diye sorduğumda neden bana zahmet verip böyle değişik cevaplar söylersin? Dudağındaki bu taze tatlılık da nedir? Gülümsemen şeker, sözlerin gülsuyudur." diyen Nedîm, sevgiliye övgüler dizmektedir. Gazellerindeki şuhluk kıt'alarında da karşımıza çıkmaktadır. Sadâbâd eğlencelerinin "bülbül-i şeydâ" sı Nedîm, şiirlerinde iç dünyasını *cüretkâr* bir tavırla ortaya koymuştur:

"Unutturdu bana serv-i revânı dün gülistanda

Efendim bir uzun boylu yeşil atlaslı âfet var" (Nedîm D., Kt. 22/4)

"Henüz on ikiden on üç gün eksik yaşı ammâ kim

Ayun on dördünü yâd ettirir bir mâh-tal'at var" (Nedîm D., Kt. 22/5)

Çoğu alanda birçok değişime tanıklık eden, kısa sürmesine rağmen etkileri bakımından günümüzde de kendinden söz ettiren, kültür ve siyasi tarihimizde önemli bir yere sahip olan "Lâle Devri" her ne kadar dönemin simgesi olan lâlelerle anılsa da sürdürdüğü on iki yıla birçok şey sığdırmıştır (Taş, 2021: 34-41). Nedîm bu kısa tarihin de tanığıdır. Kıt'alarında dönemin sosyal yaşantısı hakkında bilgi verir.

"Sürîn üstündedir dikdik gibi şimdi kemerler hep

Miyân-ı dilberanda bir yeni çıktı kuyâfet var" (Nedîm D., Kt. 22/1)

"Unutturdu bana serv-i revânı dün gülistanda

Efendim bir uzun boylu yeşil atlaslı âfet var" (Nedîm D., Kt. 22/3)

Lâle Devri; eğlencenin, gösterişin, yeniliğin sembol tarihidir. Bu dönemde yaşanan birçok ilk, şairin eserlerinde yer almıştır. Dönemin modası hakkında da ipuçları içeren bu kıt'a, Nedîm'in şûhane tarzıyla vücut bulmuştur: "Uzun boylu, yeşil elbiseli bir âfet" şaire sevgiliyi unutturmıştır.

"...

Zamân-ı devletinde çün tamâm oldu üç anbarlı

Temâşasına teşrîf eyledi ikbâl-ü haşmetle (Nedîm D., T. 15/3)

..."

"...

Âba üç anbarlı kıldı meymenet ile nüzûl

Şükr ilâha indi üç anbarlı sa'd eyyâmında (Nedîm D., T. 14/11)

..."

Nedîm, kıt'alarında düşürdüğü tarihlerle Lâle Devri'ni birçok yönden görür, anlaşılır kılmıştır. Eserlerinde devrin panoramasını canlı, renkli tasvirlerle görmek mümkündür. İbrâhim Paşa'nın ilk tüfek atışından Şehzade Abdulhamîd'in doğumuna kadar çoğu şey Nedîm'in sesinden kıt'alarla günümüze ulaşmıştır.

"Olcak emr-i Hudâyile Nedîm-i zârın

Mâder-i müsfıkası âzim-i şehrah-ı bakaa

Gelip iki gözüne yaş dedim târîhin:

Sâliha kadına cây ede behiştî Mevlâ" (Nedîm D., T. 60)

Nedîm'in şiirindeki neşenin yerini yer yer hüznü bıraktığı olmuştur. Annesinin ölümüne düşürdüğü bu tarih kıt'ası şairin gözyaşlarının zuhuru olsa da uzun süreli yeisten, kederden söz edilemez. Ne olursa olsun eğlenceden uzak duramayacağını iyi bilen şair:

"Sâkiy duracak zaman değildir

Fevt etmiyelim dem-i şebâbı

Bir hâlete koy beni ki olsun

Dûşumdaki sof dahi şarâbı" (Nedîm D., T. 60)

diyerek tavrını ortaya koymuştur. Devrini yansıtmadaki ustalığına gölge düşürmeden kendini anlatan şairin hüznüne bu kıt'a dışında rastlamak çok zordur.

Sonuç

Doğup büyüdüğü İstanbul'u eserlerine ilmek ilmek dokuyan Nedîm, özellikle payitahtın köşklerini, yalılarını, çeşmelerini, kasırlarını, köprülerini; renkli yaşamlarıyla Tophane, Beşiktaş, Üsküdar, Gökusu, Kâğıthane gibi semtlerini Lâle Devri'nin huzurlu ve sakin görüntüsü içinde kıt'alarına taşımıştır. Bu devirde Damat İbrâhim Paşa'nın da etkisiyle eğlence, mesire yerleri tanzim edilerek halkın hizmetine sunulmuştur. Zirvede biriken servet ve ihtişam han, hamam, çeşme gibi sosyal yapılarla; helva sohbetleri, mesire eğlenceleri gibi sosyal aktiviteler yoluyla

Saray'dan halka az miktarda da olsa pay edilmiştir. Nedîm de bu servet ve ihtişamdan payına düşeni almış, kıt'alarına yansıtmıştır.

Nedîm, dönemin modasını kıt'alarından yansıtırken mizacına uygun seçtiği sözcüklerle şûhane tarzından ödün vermemiştir. Eğlenceyi merkeze aldığı hayatından izler taşıyan şiirlerinde hüznün, ender rastlanan bir duygudur.

Edebiyat tarihine tarzını "Nedîmâne" diye kendi adıyla işleyen şair bu yönüyle de günümüzde edebiyat araştırmacılarının ilgi odağıdır. Tarzını kıt'alarına ustalıkla yansıtmıştır. Nedîm'i önemli kılan tek şey kendine has bir tarz oluşturmuş olması değildir. Mahallileşme akımının gelişmesinde ve yaygınlık kazanmasında öncü olan Nedîm, günlük dildeki sözcüklerle incelikli bir şiir oluşturmuştur. Dili kullanmadaki becerisi; aruz, kafiye ve redif gibi ahenk unsurlarını ustalıkla kullanarak eserlerine musiki bir hava kazandırması da şairin sanatkârlığında öne çıkan unsurlardandır.

Kıt'alarının hemen hepsinde Damat İbrâhim Paşa'ya bağlılığını dile getirmiş, övgüler dizmiştir. Yaşadığı devrin sosyal, kültürel yaşantısı başta olmak üzere han, hamam, yalı, çeşme gibi imarata; şehzade doğumlarına, eğlence ortamlarına, askeri gelişmelerine kadar çoğu şeye kıt'a yazmış, tarih düşürmüştür. Nedîm; gazellerinde gösterdiği ustalığı kıt'alarında da göstermiş, bu yöndeki şairliğiyle de devrinin şairi olmuştur.

Kaynakça

Batislam, H. Dilek (1993). Nedim Divanı'nda Mahallileşme, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Adana

Cengiz, Halil Erdoğan (1986). "Divan Şiirinde Musammatlar", Türk Dili Dergisi Türk Şiiri Özel Sayısı II: Divan Şiiri. s. 415-416-417.

Cunbur, Müjgan (1964). "Türk Kütüphaneciliğinin Tarihi Kökleri", TKDB, XII/3 -4 (1963), s. 115.)

Dilçin, Cem (1983). Örneklerle Türk Şiir Bilgisi. Ankara: TDK. Yay. s. 202.

Erünsal, İsmail Erol (1991). Türk Kütüphaneler Tarihi II Kurtuluştan Tanzimat'a Kadar Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınlar.

Eldem, Sedad Hakkı (1979). Boğaziçi Anıları. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Eldem, Sedad Hakkı (1977). Sadabad. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ezilmez, Hüseyin (2019). Nedîm'in Şiirlerinde Mahallileşme. Kesit Akademi Dergisi (The Journal of Kesit Academy) Yıl: 5, Sayı:18, s. 272-294

Gölpınarlı, Adülbaki (1951). Nedim Divanı. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Karataş, Leyla (2006). Nedîm Divanı'nda Lale Devri Sosyal Hayatının İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi: İzmir.

Kaplan, Mehmet (1976). "Nedim'in Şiirlerinde Mimârî, Eşya ve Kıyafet", Türk Edebiyatı Üzerinde Araştırmalar I, 1. Baskı, Dergâh Yay., İstanbul, s. 235- 250.

Macit, Muhsin (2016). Nedîm Divanı'ı Metin ve Tıpkı Basım. Ankara: AKM Yayınları.

Mazıoğlu, Hasibe (2018). Nedim'in Divan Şiirine Getirdiği Yenilikler. Ankara: Akçağ Yayınları

Pala, İskender (2018). Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü. İstanbul: Kapı Yay. s. 476- 477.

Pakalın, Mehmet Zeki (1993a). Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü. 1, İstanbul: MEB Yayınları.

Taş, Fırat (2021). Nedim'in Şiirlerinde Yenilikçi Kadın İmaji. *İlim, Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 1 (1), s.34-41.